

діяльності України в умовах агресії та її зовнішньої політики і міжнародної репутації. Також в бюлетенях наведено аналіз активності світових медіа у представленні внутрішнього та зовнішнього стану України за період дослідження та аналіз тональності публікацій про Україну в світових ЗМІ.

Висвітлюючи образ України у світовій політиці та реакцію світу на агресивну загарбницьку війну росії проти України, журналісти світових видань найбільшу увагу приділяють опису та аналізу реакції світових політиків на війну в Україні. Значну частину уваги також приділяють висвітленню візитів іноземних політиків і посадовців до України.

Загалом з початком повномасштабної агресії росії в Україну світові ЗМІ різко збільшили кількість публікацій про Україну. Головна причина: концентрація української тематики в світовому інформаційному просторі. Журналісти активно коментують всі події в воюючій Україні, а детальний аналіз міжнародної ситуації наявний завдяки достатньо широкому колу авторів, серед яких є профільні експерти, науковці, представники інтелігенції, спеціальні кореспонденти видань та інформаційних агентств, які працюють безпосередньо в Україні.

В результаті сприйняття України сформовано на основі реальних подій та обставин у нашій країні та наслідків війни, що позначилися на загальнополітичній ситуації у світі.

Література

1. Польовик С. Іміджеві характеристики України на шпальтах зарубіжних видань: контент-аналіз. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2018. Вип. 49. С. 34–43. URL: http://np.nbuv.gov.ua/doc/nprnbuimviv_2018_49_5 (дата звернення: 22.04.2023).

2. Федорчук А. Моніторинг інформації про Україну в матеріалах закордонних мережевих ресурсів. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2017. Вип. 48. С. 453-464. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002877> (дата звернення: 11.04.2023).

УДК 159.922.27

Федорчук Олена Іванівна,
наукова співробітниця лабораторії психології дошкільника
Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України,
м. Київ, Україна

Науковий керівник:
Піроженко Тетяна Олександрівна,
членкиня-кореспондентка НАПН України, докторка психологічних наук, професорка,
м. Київ, Україна

РОЛЬ ЕМОЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СІМ'І

Унікальність дитинства, зокрема періоду старшого дошкільного віку у праві дитини на дитинство, на свободу індивідуального розвитку як суб'єкта в системі соціальних комунікацій, де дитина виділяє і усвідомлює себе через певні, значимі для неї смисли, через усвідомлення свого ставлення до певних сфер дійсності [1]. Саме у цей період, коли потреба в спілкуванні стає особливо актуальною, завдяки включенню сфери людських взаємин поступово розширюється сфера ціннісних для дитини речей специфічно дитячої діяльності, що і створює всі умови для засвоєння соціальних норм взаємин. Для реалізації цього процесу необхідне спілкування дитини з дорослими, які в певній мірі володіють культурою і здатні

передати накопичений емоційний досвід. На думку С.О. Ладивір, дитина обов'язково має отримати досвід емоційно забарвленої спільної з батьками діяльності, стати рівноправним партнером дорослого [2]. У стосунках дорослого з дитиною-дошкільником досить часто поза увагою залишається емоційна складова особистісних контактів, яка саме і здатна спонукати дитину до розкриття своїх потенцій, формувати почуття власної значущості як суб'єкта діяльності і спілкування, ініціювати до подальшої взаємодії з дорослим. Саме у форматі суб'єкт-суб'єктної комунікації дорослого з дитиною активно взаємодіють всі чинники емоційно-чуттєвої сфери дошкільника, створюючи оптимальну соціальну ситуацією для оволодіння дитиною мовою почуттів як засобом взаємодії з оточуючими. Важливим показником екологічності батьківсько-дитячих взаємин є почуття стабільності, безпеки, емоційної рівноваги кожної із сторін. Такі взаємини мають сприяти удосконаленню особистої культури комунікації, підвищенню рівня власної відповідальності та свободи, що є основними критеріями моральності особистості. В умовах сімейного виховання старший дошкільник опановує розумною, позитивною свободою. Дорослі реалізують супровід користування цією свободою, дбаючи про поглиблення у дитини почуття відповідальності за свої дії та вчинки. Тоді відбувається не авторитарний нагляд та контроль, а саме виховуюче спілкування. З переходом дитини у широкий соціум, яким і є шкільне життя, така сформована властивість особистості допоможе дитині правильно вибудовувати стосунки як з однолітками, так і з іншими людьми. Зокрема, допоможе передбачати можливі наслідки тих чи інших намірів, задуманих планів, ситуацій, що виникатимуть.

Маючи свободу у своєму виборі дитина починає регламентувати свою поведінку вже більш стійкими та осмисленими цінностями. В поведінці дитини, власне, і відображаються зразки поведінки об'єктів спостереження. Кожна дитина по-своєму реагує на розмаїття оточуючого світу, виносить свій досвід взаємин з оточуючими людьми і він не завжди адекватний соціально значимим проявам. У цьому процесі вирішальна роль близького дорослого, який і організатор виховуючої комунікації і зразок для наслідування. В дошкільному віці спілкування з батьками є провідним механізмом набування соціальної поведінки. Сім'я є найважливішим фактором мікрорівня соціалізації особистості, яка несе відповідальність за створення індивідуальної програми відносин та взаємодії дитини із соціумом. Мова не йде про створення спеціальних умов які би сприяли для повноцінного розвитку: атмосфера сім'ї має бути атмосферою любові, справедливості та відповідальності. Дуже важливо, щоб комунікація з дорослими була для дитини джерелом позитивних емоцій, ресурсних станів та відчуттів. Створені ситуації, де дитина вчиться думати про «щастя» і вчиться дорожити тим, що викликає у неї позитивні емоції, проєктують ставлення дитини до життя в цілому. Встановлюючи відкриті довірчі батьківсько-дитячі взаємини з позиції терпеливості та взаємоповаги, ми поступово формуємо у дитини здатність до емпатії, співчуття, уміння відчувати стан іншої людини, поставити себе на її місце у тій чи іншій ситуації. Дитина вчиться керувати своїми емоціями. Вдосконалюючи усвідомлення власного емоційного стану у різних життєвих ситуаціях дитина збагачує досвід вирішення емоційних проблем, виявляючи емпатію на основі емоційного передбачення наслідків своїх вчинків для інших. Розвиваючи емоції, які впливають на характер і ефективність процесу спілкування, дитина набуває навиків встановлення і продовження контакту в певних конкретних ситуаціях.

Максимально насичуючи процес взаємодії з дитиною позитивними емоціями, ціннісними смислами та емпатійними діями дорослі тим самим забезпечують гармонію почуттів, мислення та уяви дитини.

У період дошкільного дитинства вищі психічні функції виникають як спільна діяльність дитини з дорослим і управління психікою дитини реалізується через посередництво дорослого, у спілкуванні дитини з дорослим як соціальна функція. І лише поступово такі функції стають внутрішнім надбанням дитини. З огляду на суто індивідуальну природу та нерівномірність перебігу, цей процес вимагає дуже коректного (екологічного) психолого-

педагогічного супроводу. Крива змін емоційного стану та поведінки дітей тісно залежить від характеру їх взаємин в сім'ї.

У цьому ракурсі питання трансформації розуміння батьками батьківсько-дитячої комунікації, її змістовного наповнення, своєї ролі і відповідальності за емоційну складову та психологічний комфорт дитини вимагає особливої уваги системи освіти.

Література

1. Федорчук О. І. Основи сімейної соціалізації дошкільника. Актуальні проблеми психології: зб. наук. пр. Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Харків : КЦ ФОР Іванової М.А., 2020. Том. IV: Психологія розвитку дошкільника. Вип. 16. С. 222–235.

2. Кулачківська С. Є., Ладивір С. О. Я – дошкільник (вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку). Київ : Нора-принт, 1996. 108 с.

УДК 023.5:001.103-049.34

*Чуканова Світлана Олександрівна,
завідувачка сектору наукової бібліотеки
Національного університету «Киево-Могилянська академія»,
старша викладачка кафедри психології та педагогіки
Національного університету «Киево-Могилянська академія»,
кандидатка педагогічних наук,
м. Київ, Україна*

САМОПІДГОТОВКА БІБЛІОТЕЧНИХ ФАХІВЦІВ ДО ПРОВЕДЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДАНИМИ ДОСЛІДЖЕНЬ: ПРАКТИКА ОБРОБКИ ДАНИХ ДЛЯ ДОВГОТРИВАЛОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ

У науковому дослідженні належна організація файлів має велике значення. Вона включає розташування файлів відповідно до їх змісту, використання лаконічних та чітких назв файлів, а також розробку правил та політик, які чітко фіксуються та дотримуються. Правильне структурування файлів має численні переваги в контексті наукової роботи, такі як чіткість методології збору та обробки даних, можливість розширення кола користувачів даних, уникнення дублювання роботи та підвищення ефективності роботи з даними.

Згідно з Крістін Боргман (Borgman C. L.), дані дослідження – це результат наукових досліджень, внесок у наукові публікації та їх подальше поширення й вивчення. Вони є важливою формою дослідницького капіталу і включають інтерпретоване відтворення інформації в форматі, зручному для комунікації чи обробки. Ці дані можуть містити факти, числа, літери та символи, які описують об'єкт, ідею, стан, ситуацію чи інші фактори [1, с. 1–120]. Згідно з її класифікацією, дані можуть бути поділені на кілька типів, зокрема: спостереження, обчислювані дані, експериментальні дані, записи, включаючи урядові, бізнесові, публічні або приватні, цифрові дані [1, с. 1–120].

Варто зазначити, що документування даних допомагає заглибитись та краще зрозуміти суть дослідження, зокрема: методи збирання даних, інструменти та програмне забезпечення, змінні та їх значення, яким чином дані у пакеті співвідносяться один з одним.

Серед важливих етапів обробки даних необхідно зазначити: найменування, створення версій файлів, вибір належного формату файлів. Якщо поглянути на процес найменування більш детально, то стає очевидно, що назва повинна містити такі елементи: номер версії, дату створення, ініціали автора, опис контенту, назву відділу або дослідницької групи, дату публікації, номер проекту [3]. Оптимальні назви папок мають бути зрозумілими для всіх учасників дослідницької групи, як в поточний момент, так і в майбутньому. Вони повинні